

NAPSUGÁR

2008. JÚNIUS

GYERMEKIRODALMI LAP • LII. ÉVFOLYAM 592. SZÁM

*Afrikában karaván jár, ó,
éig ér a Kilimandzsáró...
és a jókedvünk is!*

Szeptember óta kószálunk, sárkányszívem már hazavágyik, de tudom, hogy ti most szeretnétek csak igazán kirándulni, hiszen kezdődik a nyár, a vakáció. Meghívlak hát egy szafarira

Fekete-Afrikába

A szafari szuahéli nyelven csoportos vándorlást jelent. Induljunk hát, fehér vászonruhában, bambuszkalapban de puska nélkül, hiszen mi nem vadásztrófeát, hanem élményeket akarunk hazavinni Afrikából.

Ne fintorogjatok, ha az esti tábortűznél krokodil, impala, varacskos disznó, sült gyümölcs mellett pirított hernyót és hangyát is kínálnak nekünk a levéltányéron.

A világ **második legnagyobb és legnépesebb kontinensének** 53 országában 900 millió ember él, akik több mint ezer nyelvet, nyelvjárást beszélnek. Afrika a legszegényebb, a legelmaradottabb földrész, itt van a legkevesebb megművelt földterület, a legfiatalabb lakosság és a legtöbb írástudatlan.

Kenya, Burundi, Uganda –
oda menne a víziló,
ha egyáltalán utazna.

Kongó, Dzsibuti, Szenegál –
oda menne a krokodil,
de csak a folyóban vegetál.

Mali, Kamerun, Gambia –
oda menne az elefánt,
csak hogy túl sok a holmija.

Etiópia, Mozambik –
oda menne az orrszarvú,
de az ég alja morajlik,

menekül a zebra, ideges a gnú,
reszket az antilop, az íbisz szomorú,
futkos a strucc, a kafferbivaly,

csendesen, nyugodtan emelkedik
fejük fölött a Kilimandzsáró
felhőkbe vesző csúcsaival.

László Noémi: Afrika

Egy afrikai közmondás szerint **a tanulatlan ember olyan, mint a csíkok nélküli zebra**. Ez persze saját hagyományos tudásuk, szokásaik átadására vonatkozik. A fiú apja, a lány anyja mellett tanul meg mindent, amire később szüksége lesz. De intézményes iskolába nem szívesen küldik gyermekeiket, mert ez eltávolítja őket törzsi életmódjuktól.

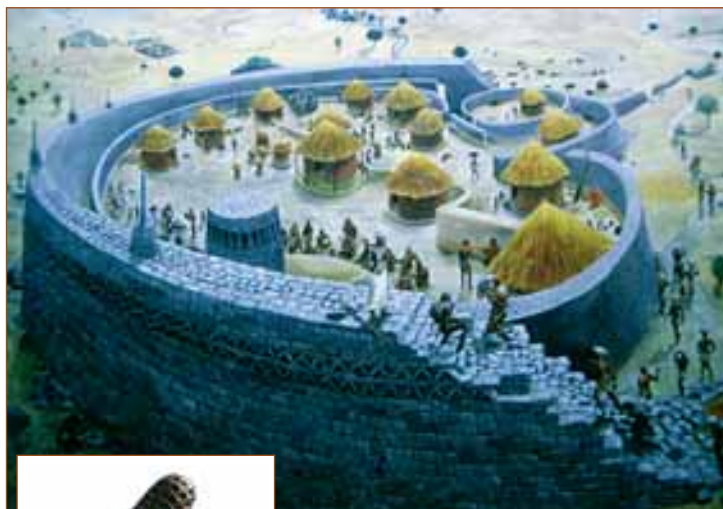
A magukat felsőbbrendűnek vélő európaiak nehezen fogadták el a tudományos igazságot, hogy **az emberiség bölcsője Afrika**: itt jelent meg a legelső emberi közösség. Kenyában 1 millió évvel ezelőtt készült kőszerszámokra bukkantak.

A több ezer éves dél-afrikai **sziklarajzok** azt bizonyítják, hogy a **szanok** vagy busmanok ősidők óta lakják ezt a földet, óriási területeket jártak be, és tapasztalataikat e homokkő-sziklákba vésve hagyták utódaikra.

Az afrikai kultúrákban **nem alakult ki írásbeliség**, ezért nehéz következtetni az eseményekre, de az épületromok technikai tudásra, az arany, bronz, elefántcsont szobrok művészi érzékre vallanak.

Nagy Zimbabwe kőházat jelent. Az egykori gazdag kereskedelmi központ Kínával is kapcsolatban állt. A gránitsziklákon magasló fellegvárt a **bantuk** építették a XI-XVII. században. Fala 10 m magas, és közel egymillió gránittömbből áll. Hajszálpontosan illeszkedő, faragott köveit nem tartja össze kötőanyag. A folyosó, a bejárat oly szűk, hogy egyszerre csak egy ember fér át rajta: vagy én, vagy az ellenség.

Benini elefántcsont-

maszk a XVI. századból. Fejdísz – a bennszülöttek és a gyarmatosítók közti „barátság” jeleként – portugál fejekből van kirakva.

A **bronzművesek** csak a királyi család tagjait örökíthették meg. Fejével játszott, aki másnak is gyártott szobrokat. A király anyját ábrázoló **bronzszobor** kontyát üveggyöngyökkel díszített korallsipka fedi.

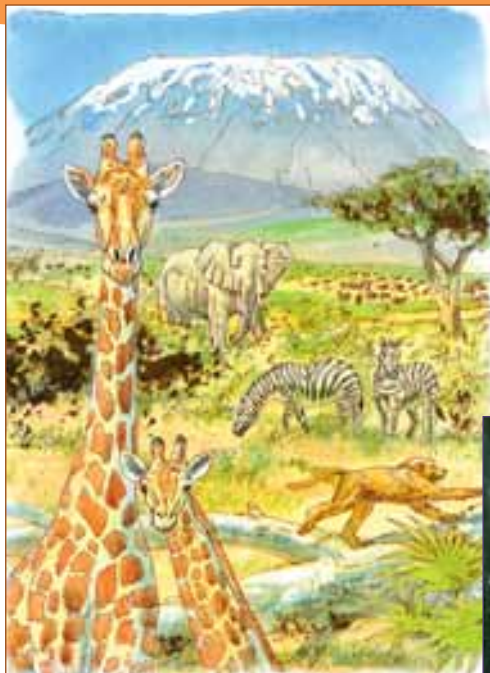

Zanzibár kelet-afrikai kikötőváros. Az elefántcsont és a rabszolga-piacok már kétezer éve vonzották ide a kereskedőhajókat. Óvárosának minden épülete korallmészkőből épült.

A kenyai **Mombasa** sugárútja fölött elefánt-agyar kapu ível. Erzsébet királynő tiszteletére emelték 1952-ben. Jól érzékelteti, mire fájt az európaiak foga Afrikában.

Megjelenésüktől kezdve évszázadokon át iszonyú mészárlás folyt az elefántcsontért, a gyönyörű prémekért, tollakért. A természetvédelmi területek, rezervátumok és az orrvadászokra kirótt szigorú büntetések sok állatfajt mentettek meg a kihalástól.

Ngorongoro a világ legnagyobb természetes rezervátuma Tanzániában. A kialudt vulkán óriási kráterében füves szavanna és ernyőakáciák, mocsár és sekély sóstó kínál hárommillió állat számára paradicsomi életteret. Itt élt a 15 ezer fős **maszaj** törzs és egymillió szarvasmarhája is. Ma már védetté nyilvánították a fennsíkot.

Vendégváró tábla egy kenyai rezervátum határán: **Aki ide belép, megeszik!**

Melyik a világ legmagasabb csúcsa? Milyen magas?

Amikor 150 évvel ezelőtt két német hittérítő arról számolt be, hogy Afrika belsejében hóval borított hegyóriásra bukkant, Európában azt hitték, hogy a trópusi téboly vett erőt rajtuk. Pedig igazuk volt: az **5895 m magas Kilimandzsáró** hava örök, miközben lábánál tikkasztó hőség honol. Afrika legmagasabb hegye kialudt vulkán, mely azonban még mindig füstölög. Lent, a szavannán zsiráf, zebra, bivaly, elefánt és marhacsordák legelnek. 2300 méterig gyümölcs, kávé, kukorica, rizs ültetvények, efölött orchideákkal, liánokkal tele őserdők borítják a hegy oldalát, majd mocsár következik. 4000 méter fölött sivatagos, a csúcson havas a táj.

A **Viktória-vízesést** a skót David Livingstone fedezte fel. A **Zambézi folyó** 1,7 km szélességben percenként 320 millió liter vizet zúdít alá fűlsiketítő robajjal a 110 m magas sziklaperemről. A makolo törzs **mennydörgő füstnek** nevezi, és nem meri megközelíteni. A toronymagas pároszlopok 30 km-es körzetben finom permettel öntözik a dús növényzetet.

A **Namíb-sivatagban** az Atlanti-óceánból föléje áramló pára és köd érdekes élővilágot alakított ki. Zuzmók, virágok, rovarok élnek itt csupán a ködből származó nedvességet. A **tumboának** nincs gyökere, csak hosszú levelei-vel issza a ködöt. A szél odébbfújja, mint egy rongyot.

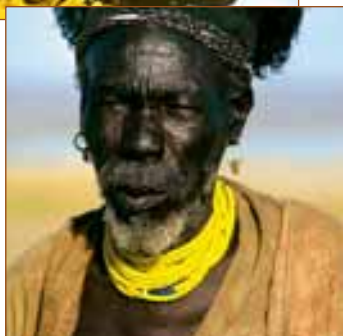

Mi a neve az észak-amerikai nagy vízesésnek?

Mi a gyémánt?

Dél-Afrika sivataga rejt a világ leggazdagabb gyémánt- és aranybányáit.

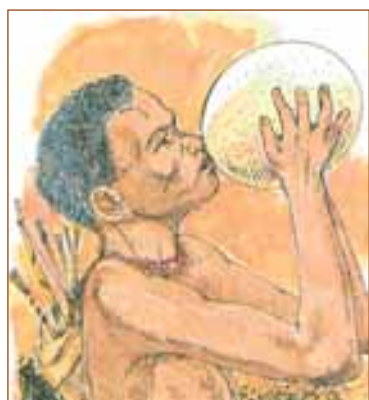
Nem egyformák! Fekete-Afrika **őslakóinak** nyelve, szokásai, viselete de még bőruk színe is ezer árnyalatban tér el egymástól. Itt élnek a világ legmagasabb és legalacsonyabb emberei: a szudáni marhapásztor **dinkák** illetve az őserdei vadász **pigmeusok**.

A **pigmeusok** mindössze másfél méter magasak. Nagyobb családközösségekben élnek, és havonta új helyre vándorolnak. Vadásznak, gyűjtögetnek. Nincsenek vezetőik, a csoportban mindenki ért valamihez, és ebben szavát figyelembe veszik. A fiút akkor avatják férfivá, amikor elejti élete első vadját. Az egész törzs

mind egyenlők. Ekkor ehet első ízben együtt a férfiakkal. Bőréen kis vágásokat ejtenek, korommal bedörzsölik, így tetoválják rá első vadászatának emlékét.

A **szanok** a Kalahári-sivatagban élnek nomád életüket. A **busman** (a bozót embere) nevet az angolok adták nekik.

Alacsonyak, de szívósak, erősek. Hajukat keselyűtoll, lapított orrukat, fülüket csontpálcikák díszítik. Mérgezett nyílvevesszőjük mindig célba talál. Egyetlen háziállatuk a vadászatban segédkező kutya.

A busman vadász ésszel éri utol a világ leggyorsabb vadját, a gepárdot, ez ugyanis csak rövid távon képes 117 km-es sebességgel szaladni. Utána megáll, pihen, a vadász viszont tempósan szalad, lassan behozza lemaradását, és nyíltárból megcélozza a vadat.

A víz nagy kincs erre felé, fűszállal szívják ki a pici erecskéből vagy a homok mélyéről. Földbe ásott **strucctojsban fogják fel a harmatot**.

A **maszáj harcosoknak** annál nagyobb a becsületük, minél magasabbra ugranak tánc közben. Istenükhöz, Nkaihoz próbálnak felrepülni, s egyben így hódítják meg a lányokat, akik nem rugaszkodhatnak el a termékenység jelképező földtől.

Azért a **maszáj lányoknak** is vannak égi antennáik, mégpedig szorosra font hajtincsekből. Művészien kidolgozott, színpompás nyakékuk hajdan üveggyöngyökből, ma sajnos műanyagból készül. Azért e színáradat, hogy élénkítse az egyhangú környezetet. A puttonyan csücsülő kisbaba nem a sivár tájat, hanem anyja csodás gyöngyeit nézegeti.

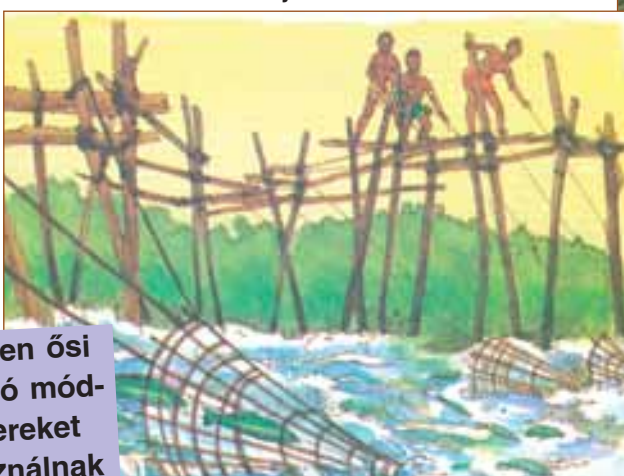
A **nők** keményen dolgoznak a föld-
ken, a ház körül, cipekednek fejükön,
hátukon, hogy szabadon maradt ke-
züikkel dolgozni vagy az őserdőben vé-
dekezni tudjanak. Az állatok ellátása,
megfejeése is az ő feladatuk. Ők építik
tehéntrágyával tapasztott, zsупpal fő-
dött kunyhóikat is. Sok törzs férfiai
többnejűek, **poligámok**. A családfőnek
minél több tehene, annál több felesége

van. De a megélhetést biztosító állatokat nagyobb becsben tartják, mint az
asszonyokat. A nő pótolható, a tehén nem – mondják.

Afrikai telefon: a
másfél méteres híradó
tamtamdob hangja
nappal 10, éjszaka 40
km-re is elhallatszik, és
a bennszülöttek úgy ér-
tik a hosszú-rövid jeleket, mint a távírá-
szok. Faluról falura adják az üzenetet,
mely egyetlen éjszaka országhatárokon
át akár 1000 km-t is megtehet.

Milyen ősi
jeladó mód-
szereket
használnak
a világ más
tájain?

A Kongó sziklás,
hajózhatatlan szaka-
szán a **vagénia törzs**
akrobata halásza
magas cölöpökről az
örvény fölé hajolva
engedik a vízbe halfo-
gó varsáikat.

A KÉT TARISZNYA

La Fontaine nyomán

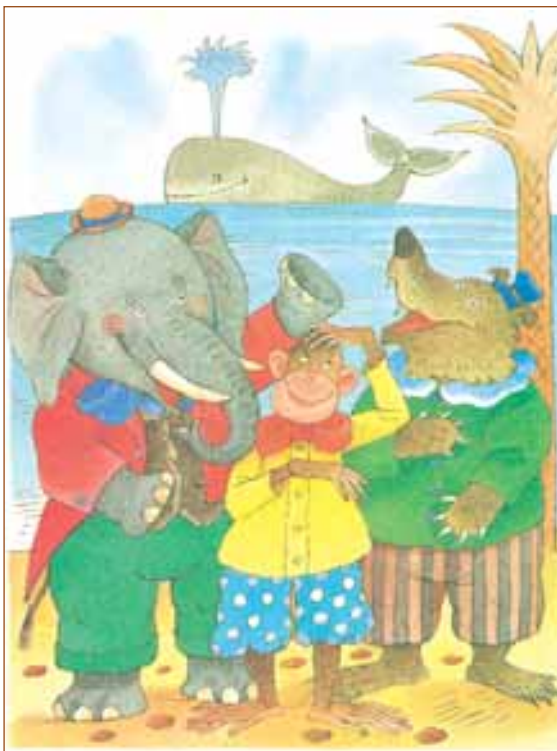
– Hogy vagy? – kérdezte az Anyatermészet egy szép
napon a majomtól.

– Nagyszerűen! – felelte a maki. – Panaszra az égvi-
lágón semmi okom. Bezzeg annál szánalmasabb a med-
ve, amilyen bárgyú, bumfordi melák.

– Hé, te – dörmögte a mackó –, ha engem bumfordi
meláknak csúfolsz, akkor mit mondasz az elefántról, ar-
ról az idomtalan húshegyről?

– Nono! Lassan a testtel! – trombitálta sértődötten a
vastagbőrű. – Ha énbelőlem gúnyt űzöl, akkor mit
szólsz a bálnához, aki csupa has meg hát, és akkora,
mint egy sziget?

– Örömmel látom, hogy mindegyikőtök nagyon elé-
gedett önmagával – szólt az Anyatermészet, és magá-
ban hozzátette: „Ej, ezek az állatok:
néha megszólalásig hasonlítanak az
emberekre. Mintha két átalvetőt
akasztanának a vállukra, egyik fele a
mellükre lógna, a másik a hátukon
fityegne. Az elöl csüngő tarsolyt de-
geszre tömik a mások hibáival, a há-
tul levőbe pedig, amelyet nem lát-
nak, elrejtik a maguk hibáit.”

AZ ÁLLATOK KIRÁLYA

Aiszóposz meséje

Az állatok azon tanakodtak, kit válasszanak meg királynak: a tevét vagy az elefántot. Ám a majom így szólt:

– A teve soha nem háborog, márpedig egy király úgy támaszt tiszteletet önmaga iránt, hogy haragra gerjed. Ami pedig az elefántot illeti, belőle sem lehet uralkodó, hiszen rémülködik még az icipici egérkétől is.

Abban a szempillantásban borzalmas hördülés hangzott föl. Az oroszlán ásitott egyet. Vértárgyaztató agyarái láttán a jelenlevők nyomban tudták, ki való királynak.

A CSALFA NYÚL

Afrikai mese

Egyszer a nyulat ebédre az elefánt, vacsorára a víziló hívta meg.

Ebéd után így szólt az elefánthoz:

– Hét nap múlva viszonzom a szíves vendéglátást. Akkora fűnyalábot tálalok föl neked, mint maga a víziló.

Vacsora után pedig így szólt a vízilóhoz:

– Egy hét múlva hálából én látlak vendégül téged: estebéded akkora szénaköteg lesz, mint maga az elefánt.

A hetedik nap délutánján a nyúl meg is jelent az elefánt előtt. Két mellső tappancsa közt hosszú kötelet tartott. A végét rácsomózta az elefánt ormányára, majd így szólt:

– Húzd! A túlsó végén van a fűnyaláb!

Aztán a vízilóhoz szaladt, a kötel másik végét a víziló agyarára csomózta, és így szólt:

– Húzd! A túlsó végén van a szénaköteg!

Nosza, húzta egyik is, másik is, és nemsokára a két behemót állat egymással szemközt állt. Elmondták a nyulat pimasznak, csalónak, és megfogadták, hogy ha elkapják, akkor...

Hogy mi lett volna akkor... soha sem derült ki, mert a csalfa nyúl többé nem került az útjukba.

A Móra Kiadó 366 állatmese c. kötetéből

LAURA E. RICHARDS

ELE-TELEFON

RAB ZSUZSA fordítása

Volt egyszer egy elefánt,
fölvette a telefánt...

Pardon! Volt egy elefont,
fölvette a telefont.

(Most hogyan is hangzik jobban?
Nehogy megint rosszul mondjam!)

Szóval felkapta a kagylót,
de a mancsa igen nagy volt,
hát kormányval ormányozta...
Nem: ormánnyal kormányozta.
Végül szegény elefont
dróttal mindent telefont.

VO-VO, A TŰZ

Afrikai népmese

Átdolgozta FAZEKAS LÁSZLÓ

Azelőtt nem ismerték az emberek a tüzet. Nyersen ettek mindent.

Egyszer a fiúk kihajtották a marhát a mezőre. Unalmukban nyilakat készítettek, és célba lőttek. Egyikük ráállította a nyíl hegyét egy darabka kihombo-fára, és két tenyere között forgatni kezdte. A nyílveessző áttüzesedett, aztán füstölni kezdett. Néhány szál száraz fű is oda-keveredett, és hirtelen felcsapott a láng. Felfalta a száraz füvet.

Nőtt, nőtt, erősödött, belekapott a cserjékbe, egyre erősebb lett, most már beszélni is kezdett. Azt mondta:

– Vo-vo-vo-vo-vo...

A környék lakói összeszaladtak.

– Ki tette ezt a varázslatot? – kiáltották.

A fiúk megmutatták, hogyan forgatták két tenyerük között a nyílveesszőt.

– Mit tettetek, jaj, mit tettetek?! – kiáltották a vének. – Ez az átkozott szörny mind felfalja füveinket, cserjeinket és fáinkat!

De aztán megtapasztalták, hogy a tűz jó.

– Nézzétek csak – mondták –, Vo-vo az enni-valónkat is megpörkölte.

Megkóstolták a félig égett banánt. Sokkal porhanyósabb és finomabb volt.

Mindenki hazavitt Vo-vóból egy keveset az

otthonába. És ezentúl megsütötték az ételt. Az emberek megtanították egymást, hogyan kell előhívni a nagy varázslót a fából.

A puhafát bipongornak, a keményet pedig, amelyből a nyílveessző készült, ovitónak nevezték. Mindenki tartott otthon belőlük készenlétben arra az esetre, ha olyan hosszú találna lenni az éjszaka, hogy senki sem mehetne át a szomszédba egy kis tűzért.

KOVÁCS ANDRÁS FERENC versei

AFRIKÁBAN

A vén oroszlán unta Afrikát:
Már elkerülték zebrák, szép zsiráfok,
Már nem vadászott gnút vagy vadbikát,
Ínyéből is kihullt a régi pár fog...

Gazellahúsra gombapaprikást
Már nem kívánt, koplalt a vén oroszlán:
Ebédidőben unta Afrikát,
S elnyammogott egy rágós, fél csoroszlyán
Négy hétig is... Be vén, szegény oroszlán!

Megkérdezték az okapit:
Miért legelget sok lapit?

Felelt az okos okapi:
„Én nem tudni, hogy oka mi?
Az okapi csak bekapi a sok lapi.”

AZ OROSZLÁN ÉS A ZEBRA

Afrikai népmese

Átdolgozta MÉSZÖLY MIKLÓS

Volt egyszer egy kisoroszlán. A sivatag szélén lakott az anyjával, egy bozótban. Édesanyja egy kis zebracsikót hozott neki vacsorára, aztán megint vadászni indult.

A kisoroszlán ott maradt a zebrával egyedül. Még sosem evett ilyen csíkos valamit.

„Ez jó falat lesz” – gondolta, ám a zebra hirtelen reszketve fölugrott.

– Jaj, ne bánts, ne egyél meg! – könyörgött.

– Hát te élsz? – csodálkozott a kisoroszlán.

– Élek bizony! – mondta a zebra. – Csak ijedtemben ájultam el.

– Hát ha már így történt, éntőlem nem kell félned – mondta a kisoroszlán. – Úgyis unatkozom egyedül, ezentúl te leszel a barátom.

Azzal játszani kezdtek. Csak úgy zengett a környék a nagy hancúrozástól. Éppen sötétedni kezdett, mikor az öreg oroszlán hazaérkezett.

– Ki hallott már olyat, hogy az oroszlán a

zebrával barátkozzék?! – bömbölte. – Ha reggelig meg nem eszed ezt a csíkos bőrűt, többet ne kerülj a szemem elé!

Mit tehetett a szegény kisoroszlán: a zebrával együtt nekivágott a nagy pusztaságnak. Három nap, három éjjel vándorolt a két jó barát, s egy falást nem ettek, egy kortyot nem ittak közben. Végre egy füves folyópartra értek. A zebra legelni kezdett jó étvággyal, de a kisoroszlánnak sehogy sem ízlett a harmatos fű. Csak a hasa fájdult meg tőle. Szomorúan feküdt a víz partján.

– Ha megennél engem, biztosan erős lennél megint – szólt a zebra.

– Soha! – kiáltotta a kisoroszlán.

Azzal egymás nyakába borultak és sírtak.

– Nézd csak! – szólt oda a hold a vadlegeltető csillagnak. – Ilyet se láttam még: együtt sír az oroszlán a zebrával!

A vadlegeltető csillag elvarázsolta a két jó barátot kicsi, fából készült oroszlánná és zebrává, hogy soha többé ne legyenek éhesek, és mindig jó barátok maradhassanak.

Azt beszélük, hogy az egyik játékbolt kirakáiban látták őket utoljára – ha szerencsétek van, egyszer majd ti is találkoztok velük.

SZILÁGYI TOSA KATALIN rajzai

– Játsszunk! – ajánlotta Sokattud.
 – Jó, jó! – tapsoltak a gyermekek.
 – Lássuk, ki tud több kérdésre felelni! Lehet-e fatörzsben gyűlést tartani?

– Lehet: a baobab fában! – kiáltotta Gazsi. – Akár 40 méter is lehet a „derékbősege”. Belsejében hatalmas üregek keletkeznek, amelyeket összejövetelekre is lehet használni: törzsi gyűlés a fatörzsben.

– Ez a fa valóságos víztároló – fűzte hozzá Kati. – Szivacsos, könnyű fájában 120 tonna vizet is elraktározhat. Szeretik is ezért az elefántok: „szőröstül-bőröstül” megeszik a leveleit, ágait, sőt a törzsét is.

– Ugorkára hasonló, savanykás gyümölcsét a majmok nagyon kedvelik. Ezért majomkenyérfának is nevezik – toldotta meg Gazsi.

– Ügyesek vagytok, jöhet a második kérdés: lehet-e Afrikában kapával halászni?

– Kapával halászni? Ilyent sem hallottam – kacagott Gazsi.

– Pedig lehet – mosolygott Sokattud. – Kittenberger Kálmán híres magyar Afrika-utazó említi könyvében, hogy egyik útja alkalomával bennszülöttekre lett figyelmes, akik szorgalmasan kapáltak egy kiszáradt folyómederben.

– Mit természetnek? – kérdezte kísérőjét.

– Semmit, halásznak. A tüdőshalak a száraz évszakban, amikor a időszakos folyók kiszáradnak, betokozzák magukat az iszapba, és az úszóhólyagjukkal lélegzenek. Az „iszaptokban” mindig marad egy kis levegő. De maradunk még egy kicsit a halaknál. Melyik hal úszik a hasával felfelé?

– A döglött hal! – kiáltotta Gazsi.

– Nemcsak az, hanem a Kongó-medencében élő törpeharcsa is. Kicsit „nagyzolás” harcának nevezni, hiszen mindössze 8-10 cm-es halacskáról van szó, amelyik rovarokra vadá-

BITAY ÉVA

AFRIKA

szik. Ő tudja, hogy miért úszik hasával felfelé. Emiatt színei is megfordultak: a hasa majdnem fekete, a háta világos. Így a halászó madarak elől a tófenék sötétjébe, az alulról

támadó ragadozóhalak megtévesztésére a világos felszínbe olvad bele.

– Él-e Afrikában olyan hal, amelyik megráz, ha hozzáérsz?

– ??? – néztek tanácstalanul öreg barátjukra a gyermekek.

– Él! A nílusi csuka. Ez a hal elektromos áramot termel, ennek segítségével tájékozódik, védekezik és ejti el zsákmányát.

– Hány nyakcsigolyája van a zsiráfnak?

– Sok! – kiáltotta egyszerre Kati és Gazsi.

– Nagy tévedés! Nincs több csigolyája, mint a vakondnak. Az emlős állatok nyakcsigolyáinak száma hét, függetlenül a nyak hosszától, ami nem a csigolyák számától, hanem azok méretétől függ.

– Egyszarvú vagy kétszarvú az orrszarvú?

– Erre már tudok válaszolni – vágta ki a tromfot Gazsi: az afrikai orrszarvúak kétszarvúak, az indiai páncélos orrszarvúnak egy szarva van.

– Helyes! – nyugtázta a feleletet Sokattud.

Baobab

KISKÓPÉ

A felsorolt állatok közül válasszátok ki azokat, amelyek **NEM** élnek Afrikában:

oroszlán, gepárd, tigris, gorilla, orangután, csörgőkígyó, mézkalauzmadár, kajmán, hiéna, varacskosdisznó.

Áprilisi megfajtések: B1, D2, A3, C4.

Nyertesek: a **sepsiszentgyörgyi** Székely Mikó Kollégium IV. B osztálya; **Bálint Olga**, Vízakna; **Jakab-Péter Emese**, Négyfalu; **Simon Emőke**, Gyergyóalfalu.

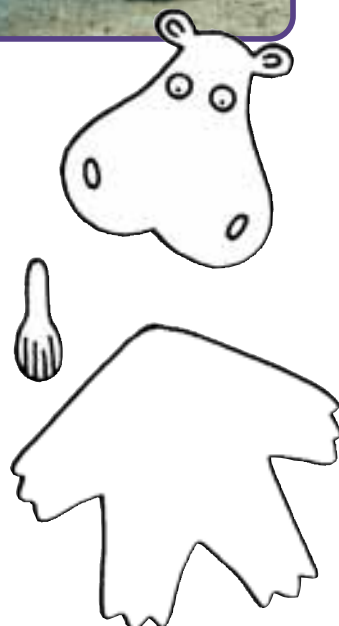

NAPSUGAR

Cserépállatok

A hobbiboltokban kapható apró cserép és zseníliaadrót illetve karton, festék és ragasztó szükséges a cserépállatkák elkészítéséhez.

A CSER KIADÓ
Cserépállatkák című füzetéből

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

A HANGYÁK ÉS A HANGYÁSZ

Ha a hangyász behangyázna,
Nyúlós nyelvét begyantázza,
S ha a hangyász nyelvet gyantáz –
Bolydul a boly, szerte hangyáz...

De ha loppal jön a hangyász –
Hangyabolyban van bú, van gyász!
„Jaj, mind kurtább a hangyalét,
S a hangyász hosszú, langalét!”

De ha színre lép a hangyász –
A hangyanép szétrohangász...
S ez az élet nagy kalandja:
„Mért van hangyász, ha van hangya?”

Vízidob tamtam

Egy üres konzervdobozt
tölts meg vízzel, nedves bőr-
darabot köss rá szorosan. Az
ütők ceruzára húzott fago-
lyók. Már dobolhatsz is.

VESZÉLYES TRÓPUSOK

Tüzesen
süt a nap,
csupa réz:

polinéz,
melanéz*
heverész.

Fülükön
karikák,
csupa réz:

polinéz,
melanéz
piperéz.

Csikizős
a bozót,
puha géz:

polinéz,
melanéz
heherész.

De nehéz
ez a hő,
megigéz!

Polinéz,
melanéz,
oda nézz!

Leopárd
közeleg,
ki ne várd!

* A polinéz és melanéz szigetvilág ugyanazon az égövön, de Afrikától távol, a Csendes-óceánban van elszórva.

1.

2.

3.

Elefánt

Egy dobozt vonj be krepp-papírral, a felül rafiával elkötött résznél „cső” keletkezik (1). Ebbe tömj papírgombócot a fejnek (2). A megmaradt részt rafiával tekerd körbe, ez lesz az ormány (3); felfele kunkorított végére színes papír-labdát tűzhetsz. A füleket külön vágd ki, ragaszd a fejre, szeme apró gyöngy, gomb lehet.

kavicsokat, miközben ugyanazzal a kezével felveszed egyet a földről. Ezt addig ismétli, amíg nem hibázik. Akkor megszámolja, hány köve maradt, és jöhet a következő csapat. Az győz, akinek a kezében több kavics marad.

Korá

A kenyai gyerekek csapatversenye. A játékos a földön ülve kezébe vesz 25 apró kavicsot, feldobja, és tenyere hátával igyekszik minél többet kifogni. Ezután egyenként dobja fel a kezében maradt

DE NEHÉZ!

Csámpázó
részeg elefánt,
ő mindent
feldönt vagy leránt.

Bárhol lép
nagy ügyetlenül,
minden lény
borul vagy repül.

Sok mangót
evett fa alól,
erjedt volt,
azóta dalol.

Ormányán
víg nótát tütül,
elbotlik,
farpárnára dül.

Két nagy fül
csapja a szelet,
mindenből
lát most kétszerest.

Fának megy,
kókusz lepotyog,
zúgó fej,
sajgó végtagok.

Jöjj, álom,
terítsd be szegényt,
légy paplan
bumfordi fején!

Álmodjon
könnyút, légiest,
röpdössön,
mint egy égitest.

TALÁLD KI!

Négy hasznos tárgy a nyári hasznos-kellemes pihenéshez.

– Miért gyártanak fehér csokoládét?
– Hogy a néger gyerekek is összemaszatolhassák magukat.

*

– Mi az: fekete, és sok levele van?

– Néger postás.

*

– Miért zokog, jóember?

– Megdőglött az elefántom!

– Hát ennyire szerette?

– Igen. Na meg a sírját is nekem kell megásnom!

*

Két egér beszélget.

– Olyan fáradtnak látszol.

– Hát, tudod, egy zsiráfálnak udvarolok.

– Az ennyire fárasztó?

– Bizony. Megpusztilom, aztán alig érek le a földre, újból megszólal: „Kérek egy pusztit, szívecském!”

*

Két víziló beszélget az állatkertben.

– Képzeld, tegnap a gondozóm nagyon összeszidott.

– És te mit csináltál?

– Mit tehettem volna? Lenyeltem...

*

Petike a képeskönyvekből jól ismeri az állatokat, de állatkertben most jár először.

– Szia, majom! – mondja, amikor a majmok ketrece elé érnek.

– Szia, róka! – mondja, amikor meglátja a rókát.

Az elefántokat viszont hosszasan nézi, majd halkán megszólal:

– Kezitcsókolom!

*

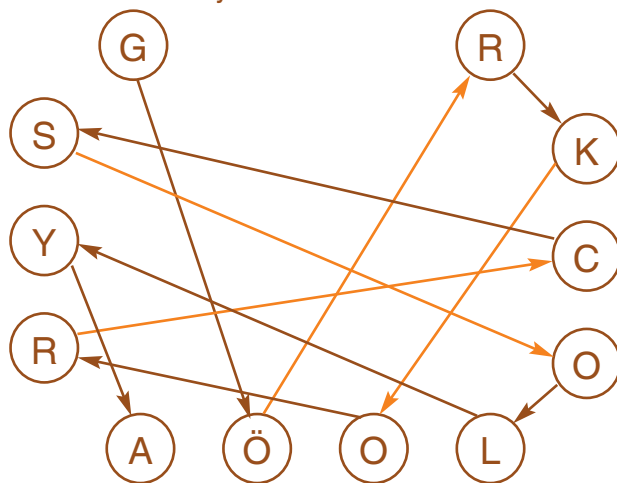
MÁJUSI MEGFEJTÉSEK

1. Pünkösöd 2. Anyák napja 3. nárcisz 4. tulipán 5. gyöngyvirág, orgona 6. ibolya

1 László Aletta, Szilágynagyfalu:

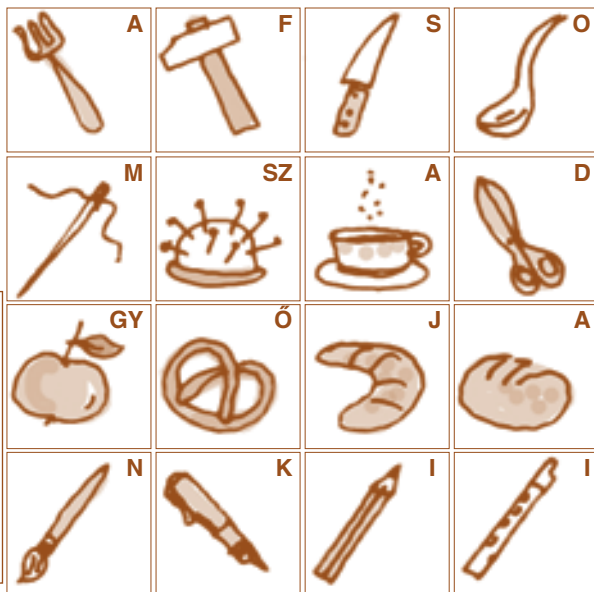
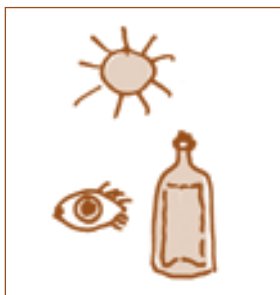
1. Bánatos 2. Nyár utáni évszak 3. Pók teszi 4. Fűszerez 5. Eszes szerv 6. Szalad 7. Becézett Imre 8. Mely személyt?

1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			

3 Keresd meg minden sorban a kakukktojást. A hozzájuk tartozó betűkből egy finomság alakul ki.

4 Képrejtvény.

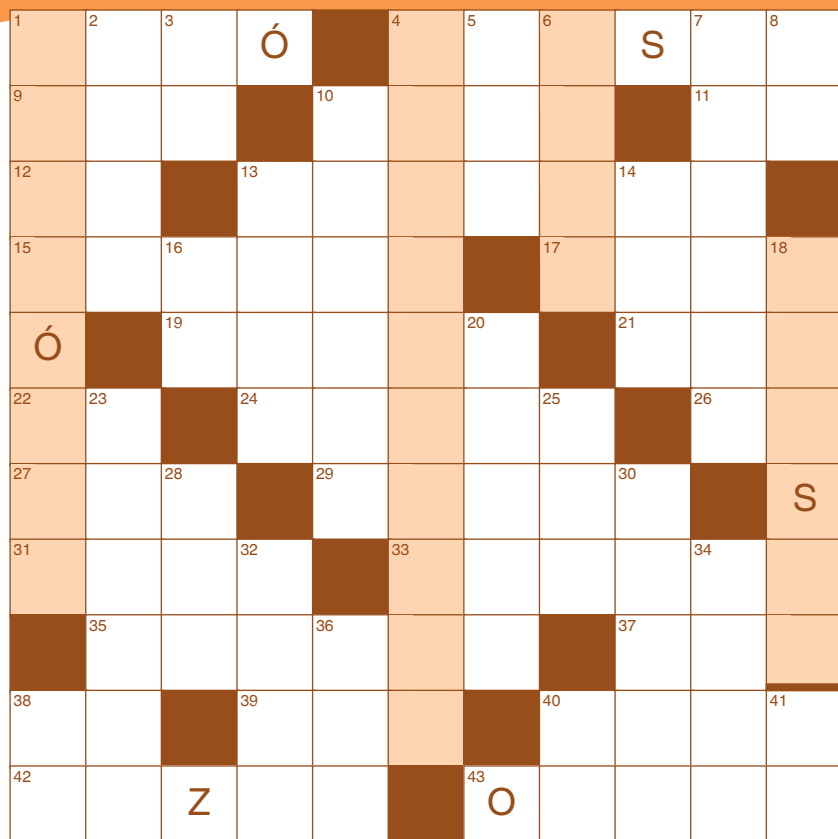
5 Mi az: egy lábú és fekete?

- Fél lábú néger.
- Két lábú és fekete?
- Két fél lábú néger.
- Három lábú és fekete?
- Három fél lábú néger.
- Dehogy! ...

A választ te magad írod be a hálóbá: egészítsd ki a sorokat a meghatározások szerint, majd olvasd sorba a színes négyzetekbe került betűket!

1. Fürdő is, háló is van belőle
2. Kevert szín
3. Kalapos növény
4. Szúrós virág

1	S			B	A
2	B	A	R		A
3			M	B	A
4		Ó	Z	S	

Öt afrikai tó – öt könyvjutalom.
Fejtsd meg, küldd be, pályázz!
Szép vakációt, jó pihenést
kívánok! Szeptembertől
újabb rejtvényekkel várlak!
a Rejtvénykirály

VÍZSZINTES

1. Házasságot felbontó
4. Alacsony kutya fajta
9. E helyen
10. Kacsa lesz belőle!
11. Aroma
12. Kilóliter
13. Lódító, nagyotmondó
15. Tülekedik
17. Dobálni mássalhangzói
19. Álomba ringat
21. ... Endre, nagy költőnk
22. Fél répa!
24. Európai ország

26. Nóta magánhangzói

27. Pipavég!
29. Lengyel város (RYPIN)
31. Levegővel kapcsolatos (AERO)
33. Gyenge író
35. Mátyásmadár
37. DIA
38. Lekvár
39. Román és osztrák autójel
40. Futónövény támasza
42. Heves, forró
43. Orsóval ellátott

FÜGGŐLEGES

1. Afrikai tó
2. Négyszög szemben fekvő szögeit összekötő egyenes
3. Ulti közepe!
4. Afrikai tó
5. Arcot páratlan betűi
6. Afrikai tó
7. Cipőfűzőt kibogozó
8. ..., a nagy varázsló
10. Lószerszám része
13. Égitest
14. Zebra páratlan betűi
16. László Anna névjegye

18. Afrikai tó

20. Taposó
23. Nem bolond
25. AIK
28. Orvos, németül (ARZ)
30. Tóparti növényvel benőtt terület
32. OARE
34. Zokogó
36. Jövendőmondó
38. Író Tamás névjegye
40. Kár szélei!
41. Végül adós!

6. Álomban Bábádó-
niában jártam. Nem sokat
tudok bábádonul, így ne-
hezen tudtam értekezni
a bennszülöttekkel. Any-
nyit tudtam, hogy **mumo**
bábá azt jelenti: nagyon
szép; **dáná kikó**: nem
éhes; **bábá huhó** pedig
annyit tesz: szép vagyok.
Mit gondolsz, hogy mondtam
meg nekik, hogy:
NAGYON ÉHES
VAGYOK?

Az ÁPRILISI REJTVÉNY-PÁLYÁZAT

megfejtése: *Abu Szimbel, Ramszesz, Noferti.*

Könyvjutalmat nyertek: Incze Helga, Köpec; Botos Zsolt, Székelykál; Elekes Katalin, Küsmöd; Bács Szidónia, Étfalva-Zoltán; a csíkdánfalvi II., a margittai III. G, az ivói III. osztály.

LEVELEZŐ

A tanév utolsó levelező rovatában az április végéig érkezett levelek íróit soroljuk fel, mégpedig azokat, akik a megfejtéseken kívül néhány sornyi üzenetet, mesét, verset, rajzot is küldtek. Köszönjük szépen:

Varga Rita, Precup Ioana, Marosbogát; **Farkas Loránd**, Egrestő; **Pál Csaba**, Kézdivásárhely; **Ianoș Abigél**, Blatniczki Dóra, Higyed János, Szatmárnémeti; **László Rebeka** és **Árpád**, Aranyosgerend; **Domokos Karolina**, Szilágypanit; **Tolnai Eszter**, Szilágyfőkeresztúr; **Baki Szmaller Noémi**, Kémenes Cynthia, Nagyvárad; **Domokos Bernát** és **Anita**, Magyargoroszló; **Ambrus Bernadett**, Székelyudvarhely; **Trufán Boglárka**, Nyárádszereda; **Szigeti Szilvia**, Tasnád; **Szesztay Lenke**, Bukarest; **Moarcăș Ana**, Keresztvár; **László Edina**, Gyulakuta; **Elekes Katalin**, Kűsmőd; **Farkas Natália**, **Sándor Norbert**, Gyergyócsomafalva; **Lukács Gergő**, Hegyközpályi; **Kelemen Kriszta**, Parajd; **Balázs Etelka**, Ozdola; **Vad Magyar Renáta**, Tenke; **Barta Anett**, **Kocsis Anita**, Szalárd; **Nagy Vivien**, Mezőbánd; **Máxem Henrietta**, Csíkszentdomokos; **Széll Orsolya**, **Szűcs Edina**, Nagyszalonta; **Deák Gabriella**, Gyergyóújfalu; **Kovács Eszter** és **Gergő**, Körösfő; **Vajda Orsolya**, **Ferenczi Hunor**, Marosvásárhely; **Pap Rita**, Szentdemeter; a **gyergyóalfalvi** Veres Iskola IV. B; a **tordai** T. Murășanu Iskola III. és IV. D; a **sepsiszentgyörgyi** Váradi József Iskola II. E; a **brassói** 15-ös Iskola II. C; a **zilahi** I. Maniu Iskola III. B; a **nagyvárad** A. Mureșanu Iskola III. C; a **szatmárnémeti** Bălcescu-Petőfi Iskola II. C, a Művészeti Líceum II. és IV. B; a **marosvásárhelyi** M. Viteazul Gimnázium III. és IV. D, a Bolyai Farkas Líceum III. és IV. ; a **gyergyószentmiklósi** Vaskertes Iskola IV. B, a Fogarassy Mihály Iskola II. A és B, III. A; a **csíkszentdomokosi** Márton Áron Iskola II.; a **kézdivásárhelyi** Petőfi Sándor Iskola II. A osztálya; a **tekerőpataki** IV.; a **sárvásári** II.; a **bályoki** II. B; a **siménfalvi** III.; az **olthévízi** III. B; a **kutyfalvi** II.; a **szalárdi** IV. B; az **ülkei** IV.; a **csíkmenasági** III.; a **csíkkozmási** III.;

Nem szárad ki a mese-forrás: 85 versenyző és 35 pedagógus vett részt azon a mesemondó versenyen, amelyet harmadik alkalommal rendezett meg **Margittán** a Horváth János Társaság és **Kovács Katalin** tanítónő.

Ez az iskola igazán a miénk. Lassan-lassan egyre szebbé és otthonosabbá válik. Most már neve is van: Báthory István Magyar Tannyelvű Általános Iskola. **Sájtér Bernadett, Szilágysomlyó**

Erdély egykori fejedelmének és Lengyelország királyának nevét viselő iskolába járni, úgy érzem, nem mindennapi dolog. A mi iskolánkat eddig is sokan segítették, köszönet nekik érte.

Balota Krisztián, Szilágysomlyó

Mindig gyűjtöm a bélyegeket, hogy esetleg nyerjek. Köszönöm a Napsugár és a Napsi íróinak.

Barta Anett Angéla, Szalárd

Állatos poszterem egy gyűjtemény van, de a mesék is csodálatosak. Sokat tanultam a Napsugárból.

Velencei Éva, Székelyvécke

A világiáró történetekből megismerhetjük az országokat, és földrajzból is többet tudunk majd.

Dobos Arnold, Csíkdánfalva

Az osztályunkból egyre többen olvassák a Napsugárt, és fejtik a sok érdekes rejtvényt. Megkaptuk a nyereménykönyveket, nagyon örültünk.

A csíkkozmási III. osztály

Balánbányai olvasóink írták:

Április 11-e a költészet napja. Néhány gyerek és a tanító nénik olvastak fel gyönyörű verseket. Az egyik tanító néni megzenésített verset énekelt. Sok kép volt a költőkről kiállítva. Én is jól megnéztem őket. Jó, mert mikor olvasok, akkor magam előtt látom őket.

a **magyarkirályfalvi** III. B; a **szilágypaniti** II-III.; a **szilágysomlyói** III. B; a **bukaresti** II.; a **zabolai** II. és IV. B; a **margittai** III., IV.; a **bihari** IV. B osztály.

Pihenjete, játsszatek, olvassatek!

Találkozunk szeptemberben!

Áprilisi „lila” megfejtések: László Noémi verse *Az ezeregy éjszaka meséit idézi fel. A minaret imatorony, erkélyéről messze hangzik a muezzin, a mohamedán pap imára hívó kiáltása. A zsúpfedél (rozs) szalmából van. Az ezeregy éjszaka meséiből ismert varázsige: Szézám, nyílj ki! A kézi csomózású, keleti gyapjúszőnyeg neve perzsaszőnyeg. A mai Mexikó területén a maják építettek lépcsős piramisokat. Dáriusz király a mesés gazdagság jelképe. Részben igaz, hogy a ruha teszi az embert, hiszen a ruha elárulja, mikor, hol, hogyan él viselője, és fontos az is, hogy ruhánk tiszta, rendezett legyen. Másrészt helytelen valakit csupán a külseje, a látszat alapján megítélni. Dzsamila úgy javíthatja ki a nyakláncot, ha a főlöslleges sötét szemet megeszi. Dadabájjal együtt 15 harcos indult el. 3 külön lovagolt, tehát 12 volt a két csapatban összesen. Dadabáj csoportjában 5, a Bájbéjében 7 katona volt.* **Könyvjutalmat nyertek:** Ianoș Abigél, Szatmárnémeti; Balázs Etelka, Ozdola; Póka Arnold, Kalotaszentkirály.

Szólj, szám!

KAV – Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi vetélkedő, Arad, 2008. április

Hiszek a szóban. Kötelességem figyelni a szóra. Bánnom a szóval: odaadás és felelősség. Hiszem azt is, hogy elvezet a pecsétek mögé, ahol éppen rám várnak a titkok.
Nagy László

Áprilisi megfejtések: 1. fák – erdő; nádszálak – nádas; lovak – ménes; tehenek – gulya, csorda; disznók – konda, csürhe, csorda; méhek – raj, család; hangyák – boly; tanulók – osztály; katonák – csapat, raj, osztag, hadosztály, tized, század, ezred, hadsereg; énekesek – kórus, énekkar. 2. duzzogó, mufurc, dühös, dühöngő, szomorú, szomorkás, ideges, mérges, bosszús, bosszankodó, bús, búslakodó, sértett, megbántott, borúlátó, haragos, kedvetlen, elkeseredett, kesergő, morcos, mint a medve, feltúrta az orrát, csihányra pisilt, bal lábbal kelt fel... 3. A műsor változatos, az időjárás, a kedvem változékony. Haragszik, orrol rám. Megtudta, megorrontotta, hogy mi lesz a meglepetés. A rózsailat gyorsan elillan. Korán kelt, engem is felkelt, életre kelt, kelt levelem, az áru elkelt. Kalácstészta keleszt.
Nyertesek: a **marosvásárhelyi** Dacia Gimnázium IV. E, a Coșbuc Gimnázium IV. C, az Unirea Líceum IV. B; a **nagyvárad** Coșbuc Iskola IV. C osztálya.

TESTVÉREK KUCKÓJA

Anita nagyon huncut. Szeret rajzolni és mesét hallgatni. Mindig szemberohan, amikor hazajövök. Ha ő nem lenne, mindjárt unatkoznék. Szeretem a testvéreket nagyon-nagyon.

Karbula Szilvia, Gyimesfelsőlok

Adrián otthon csupa csintalanság, az óvodában nem. A minap betörte a fejét. Ha jön hozzánk valaki, rögtön elkezdi csintalankodni, el akarja érní, hogy csak rá figyeljenek. Mégis ő a legjobb testvér a világon.

Tivadar Renáta, Óvári

Tímea nagyon-nagyon szép, szeret engem, folyton puszilgat. Férjhez ment, és gyönyörű menyasszony volt. Lesz picije, úgy fogják hívni, hogy Melissza.

Tóth Orsolya Izabella, Óvári

Zsolt 14 éves. Sokat szoktunk veszekedni és verekedni, de ettől még szeretjük egymást. Segít a tanulásban.

Keresztes Katalin, Sepsiszentgyörgy

Norbert szereti a rock zenét, a dzsipeket, szeret olvasni és számítógépezni. Néha nagyon feldühít, de szeretem.

Péter Nóra, Székelyudvarhely

Ajánlom Jules Verne Kétévi vakáció című könyvét. Nagyon izgalmas, érdekes, és megtanít arra, hogy egy helyzetből rend, bátorság nélkül nehéz megmenekülni.

Deák Hunor, Gyergyószentmiklós

Egyik kedvenc regényem a Méző család, amelyet Romhányi József írt. Humoros és érdekes. Olvassátok el!

Márton Brigitta, Csíkszereda

Ajánlom a Körös-körül a föld körül című könyvet Kiss Bitay Évánól. Megismertet országokkal, szigetekkel és érdekes nevű növényekkel.

Boldizsár Laura, Gyergyószentmiklós

Móricz Zsigmond:
Árvácska –
Balázs Judith rajza, Székelyudvarhely

Könyvmoly

Móra Ferenc Saját manccsal írtam című könyvét ajánlom, mert nagyon vicces. **Szakács Bernadett, Gyergyóalfalu**

2000-ben indult *Itt születtem* rovatunk 85 települést mutatott be eddig. A te falud, városod köztük van? Nézd meg honlapunkon: www.napsugar.ro

Vidám böngészést kívánunk!

Sószoros

Alsósófalva a Sóvidék része, Parajd községhez tartozik. Hankó Vilmos, a Sóvidék szülötte így ír e tájról: „A föld, amelyen járunk, egy tengerrész sógazdagságát rejt magában. Sőt izzad ki a föld, sóval vegyes az út pora, sótartalmúak a források, a kutak vize sós ízű, márványfehér, sima sóhegyek törnek ki a földből, és só-sziklákkal viaskodik a völgybe letörtető folyó.”

A só, az egyetlen ehető ásvány hajdan az arannyal egyenlő értékű volt, ma is sokak számára a megélhetést jelenti. Szülőfalunk róla kapta a nevét. A sósziklák közelsége ősidők óta vonzotta az embereket. A falu határában középkori sírt, a sótelep közelében pedig régi aranyékszert találtak.

Alsósófalva a vidék legfiatalabb települése, eredete a XVI. század elejére tehető. Jelenlegi nevén csak 1802 óta szerepel, ugyanis akkor vált el a mai Felsősófalvától. Addig Alszegnek hívták, és Sófalva része volt.

A Korond felől érkező utazó már messziről megpillantja a csodálatos fekvésű falut. A Nagyvízen túl lépcsőzetesen emelkedik, és simul bele a domboldalba, majd a kertek fölött a Málnász-tető erdősávja teszi fel rá a koronát. Mintha csak azért épült volna a Felsősófalvát átszelő főúttól egy kilométernyire, hogy az erre járó kellő távolságból gyönyörködhesen benne.

Iskolánk

A több mint 800 házban közel 1700-an élnek, többségben reformátusok, de a katolikusok száma is meghaladja a 200-at. 1892-ben a falu nagy része leégett, így szinte poraiból, közös erőfeszítéssel született újjá. A környéken még ma is járja a mondás: „Leégett, mint Sófalva”.

Falunkban az iskolai oktatás idén lesz 225 éves. Iskolánk később, 1888-ban épült. 2006 májusában gyönyörűen felújították. A dombra tervezett, kétszintes épület kiemelkedik a látványos faluképből. Az emeleti ablakokból csodás kilátás nyílik: Korond, Felsősófalva, Parajd, a Harom tető, a varázslatos sósziklák.

Farsangtemetés

Több korosztály táncol együtt

Az emberek hétköznapijait és ünnepeiket is közösen élik meg. Sok népszokásunk ma is él: kukoricahántó, fonó, tollútépő, farsangtemetés, hajnalozás, zöldágtevés, locsolás, hesspávázás. Mi is ebben nőttünk fel. Fülöp Noémi tanító nénink gondoskodott róla, hogy az otthonról hozott kincset megőrizzük, így nemcsak jól ismerjük, de szeretjük és terjesztjük is ezeket a hagyományokat. A tanító néninek köszönhető, hogy a faluban több generációs néptáncsoport működik.

Tudjátok, mi a zöldágtevés? Húsvétkor a kisfiúk szüleik segítségével fiatal fenyőfát díszítenek fel színes szalagokkal, kifűjt, festett tojásokkal, és apai segítséggel a fiú által kiválasztott kislány kapujára szegezik. Viszonzásképp a kislánytól ajándékot: zsebkendőt, pénzt, édességet kapnak.

Nekem leginkább a hesspávázás a tetszik. „A Húsvét a fiúké, a Pünkösöd a leánké” – mondják az öregek. Egy fiút is be kell vennünk a csapatba, de a többiek mind lányok. A szervezés, irányítás a királyné feladata, aki mellé királyt is választanak. A mellékelt képen éppen a mi osztályunk tavalyi csoportja látható. A lányok a zászlósok vagy ludak, a királyné én vagyok. A zászlóra M alakban felvarrt piros szalag jelentése: Megváltó. Pünkösöd másodnapján a király, a királyné, utánuk kettes sorban a ludak énekelve végigjárják a falut. A Hess páva, hess páva hallatára az emberek kijönnek a kapu elé, aprópénzt adnak a királynak, aki mindenkinek megköszöni az adományt. A végén ezt elosztják.

Hesspávások

A farsangtemetés az egész falu ünnepe.

Falunk testvérkapcsolatot ápol Nádasd községgel (Magyarország, Vas megye). Barátságunk évente több alkalommal, több szalon is fonódik. Az egyhetes közös programon nyaranta részt vesznek vendégek és házigazdák.

Falunktól, iskolánktól sok híres ember kapott útravalót: Cseresnyés Gyula színész-rendező, Fülöp G. Dénes lelkész, Keresztes Lajos ökölvívó olimpiai bajnok. A művelődési házat Kacsó András táncmesterről, iskolánkat Sükösd Ferenc festőművészről nevezték el.

Látogatatok el hozzánk, fedezzétek fel a környék csodáit.

Összeállította Hajdó Szidónia, V. osztályos tanuló Serényi Éva tanárnő segítségével.

Látogatóban az elsősöknél

Itt születtem

Vidám nyári barangolást kívánunk! Szeptemberben ismét találkozunk: akkor zetelaki olvasóink látnak vendégül minket.

Vista neve kilátóhelyet jelent

Magyarvita, Kalotaszeg híres faluja Kolozsvár közelében, a Nádas patak jobb partján fekszik.

A Vista név szláv eredetű, jelentése: kilátóhely. Az ősi falu dombgerincen feküdt, ahonnan jó kilátás nyílt Kolozsvárra, Gyalura, Bánffyuhnyad felé. Falunk nevét először 1229-ben említik írásos dokumentumok. 1291-ben II. Endre kivette a világi bírák hatásköréből, és az erdélyi püspök alá rendelte.

A falu közepén dombon magaslik műemlék templomunk. A Monoszló nemzetségbeli Péter építtette 1280 körül. A tatárjáráskor feldúlt Szent István-korabeli templom alapjaira épült. Többször is átépítették, bővítették. A nyugati

kaput szőlőindák, levelek, virágok, sárkány, a déli kaput nap, hold és csillagok díszítik. Szép az oromzati kerek ablak. A templomnak nincsen tornya. A faharangláb 1760-ban készült. 3 harang „lakik” benne. A legnagyobbat Mátyás király adományozta a vistaiaknak 1487-ben. Úgy tartják, hogy „fel van szentelve nagyidő ellen”. (Ha meghúzzák, elüzi a rossz időt.)

Gömbpanoráma templombelső

A templom bútorai is műemlékek. A Mózes-szék festett, faragott díszítésével egyedülálló Kalotaszegen. A 120 kazettás mennyezetet, a padokat, a szószéket, az Úr asztalát Umling János és fia festette. A falat borító mészkő alatt XV. századi freskókat találtak, de ezek feltárása még várat magára.

Vista határát csaknem összefüggő mészkőréteg borítja, melyen a vékony és sovány termőföld nehéz megélhetést biztosít. A férfiak inkább mészkőzetéssel vagy kőfaragással foglalkoznak. A vistai férfiak határokon túl is ismert kőfaragók. Házaik díszesen faragott kövei igazi látványosságot jelentenek.

Madarat tolláról, kőfaragót a házáról

A falunak több mint 700 lakosa van, ebből 95% magyar református, 2% magyar adventista, 1% magyar katolikus, 2% román ortodox.

Az oktatás 400 éves múltira tekint vissza. Ma 1 óvó néni foglalkozik 26 óvodással és 2 tanító néni 23 kisiskolással.

Mesemondó és szavalóversenyeken szép eredményeket érünk el, ünnepélyeket tartunk, kirándulunk. Testvérkapcsolatot ápolunk városi iskolákkal. Szeptember elején gyermekbibliahetet tartunk, a vasárnapi iskolába is szívesen járunk.

A Nádas-mente legdíszeesebb viselete

Lapusan Apolka rajza

Iskolában és templomban egyaránt megünnepeljük Anyák Napját és Március 15-ét. Hagyományainkat és viseletünket szeretettel őrizzük. Évente tartunk farsangi, húsvéti, szüreti, karácsonyi bált a „kiskultúrban”. Az épülőfélben levő nagykulturház neve Kalotavár. Élő hagyomány az újévi „furszás”, újévköszöntés. Az utóbbi 5 évben elkezdtük „visszatatanulni” néptáncainkat. Megalakulóban van a Vistai Hagyományőrző Néptáncgyűttes a híres táncos, néhai Mátyás István Mundruc emlékére.

Vista Cifra Kalotaszeg egyik legcifrább települése. Gyönggyel dúsan kivarrt viseletet hordanak a lányok, asszonyok, de a bútoraink is igen díszesek. Pompás viseletünket ügyeskező asszonyok varrják, de már mi is tanulgatjuk a gyöngyfüzést.

Élő táncagyomány

Szeretettel várunk minden érdeklődőt, aki „cifraszobát”, ünnepi viseletet, vagyis pántlikás ruhát, gyöngyös vállat, halászos inget, gyöngyös pártát, rózsás keszkenőt, ráncos csizmát, hímes bujkát vagy bokrétás kalapot akar látni.

Összeállította a magyarvistai I–II. osztály és Péter Ilona tanító néni.

SZÖTT, HÍMZETT TÖRTÉNELMÜNK

Sárközi viselet

A Duna és a lassúvizű Sár-
víz közti nagymúltú tájat Sár-
köznek nevezik. Északi része
a Tolna megyei, déli része a
kalocsai Sárköz. A korábban
kereskedelmi út mellett elhe-
lyezkedő, fejlett terület a tö-
rök hódoltság idején elmocsa-
rasodott, és visszafejlődött.
Az ártéren halászzattal, vadá-
szattal, szőlő- és gyümölcsster-
mesztéssel, valamint állattar-
tással foglalkoztak. A vízten-
gerből kiemelkedő hátakon
ideiglenes szálláson gondoz-
ták az állatokat.

A XIX. század közepén, a
Sárvíz lecsapolása és a Duna
szabályozása következtében ha-
talmatlan területek szabadultak fel
a mezőgazdaság számára, és a
lakosság gyorsan meggazdago-
dott. Az ideiglenes szállások ál-
landóan lakott tanyákká fejlőd-
tek. Az anyagi gyarapodás foko-
zott díszítkezési kedvet eredményezett, mely a
falfestésben, bútortingálásban, a hímzés és vi-
selet új stílusában egyaránt megmutatkozott.

A korábbi esőabroszos, fehér viseletet
finom anyagú, gazdag díszítményű, pará-
dés, pompás öltözet váltotta fel. A nők inge
és az újmenyecskék fátyla most *bíbornak*
nevezett fodorvászonból készült. Az ing
ujját függőleges irányú keresztzemes
mintázat, a menyecskék főkötőjét feke-
te alapon fehér színű laposöltéses, ap-
ró virágminta, *tekerőző* bíborát (fáty-
lát) színes, mértánias hímzéssáv díszí-
tette. A szoknyát, mely alá többrendben fodro-
zott alsószoknya járt, franciaországi *broká*tól,
*bársony*ból, szövetből, selyemből, kasmírból

Keszthelyi
babák

URAI ERIKA rajza

készítették, alját
ugyanonnan száрма-
zó selyemszalagok-
kal díszítették, fod-
ros, gyöngyös, szala-
gos, arany-ezüst súj-
tásos, színes selyem-
rostos selyem- vagy
bársonykötővel (köténnyel) takarták.
Felsőtestükre, a korábbi *pruszlik*
(mellény) helyett három-négy hatal-
mas vállkendőt borítottak, amit a de-
rekukon hátravezetve megkötöttek.
Helyi jelleget kölcsönzött e viselet-
nek a lányok bársonyos, gyöngyös,
virágkoszorús, *tülkös pártája*, cifrabo-
kás *kapcája* vagy *botosa* (harisnyája),
hímes bőr- vagy bársonypapucs.

A férfiak korábbi, alföldies rövid
ingét, bőgatyóját, széles tüszőjét, és
mód szerint csak feketével szegett
vagy színes, hímzett cifraszű-
rét vagy ködmönét ekkortól
sötétkéék vagy fekete *anglia*
posztó zsinóros nadrág, fém-
gombokkal díszített *mándli*
(ujjaskabát) és több fém-
gombsoros, prêmes posztóka-
bát helyettesítette.

A kalocsai tanyák lakói a
két világháború közt nagy rugalmas-
sággal alakítottak ki egy legújabb
stílusú, sokszoknyás, nagyvirágos vi-
seletformát. Hogy több rend csip-
kés, színes gyári anyagú fel-
sőszoknyájuk minél kere-
kebb legyen, 4-5 alsószok-
nyát és csípőpárnát is vettek
alá. Gyolcsingüket, mellényü-
ket, lekerekített sarkú, fehér
kötényüket, valamint a férfiak
ingét sűrűn telehímezték sok-
féle színű, árnyalt, a korábbi-
tól eltérő, természetű nagy-
virágokkal. A színezés iga-
zodott a ruhaviselés alkal-
mához, pl. jelezte a gyász fo-
kozatait.

Kedves Gyerekek! Bőrünk a legnagyobb **érzékszervünk**: hideget, meleget, simogatást és fájdalmat érzékel, tapint. **Szűrő**, mely kiizzadja testünk méreganyagait, és megálljt parancsol a kórokozóknak. **Védőburok**, mely óvja szerveinket a sérülésektől, ütésektől. **Jelzőtábla**, melyről leolvasható egészségünk vagy betegségünk, életkorunk, sőt életmódunk, kultúránk is.

Fontos tehát, hogy vigyázzunk bőrünk egészségére, épségére! Nyáron különösen sok veszély fenyegeti. Tanuljuk meg a régiektől, mit kell tennünk égés, csípés, harapás esetén?

Égéskor: „Ha megégetett a nap, hűvös vízzel lemosták, az kiszívta belőle a pirosságot. Ha még fájt, bekenték joghurttal, tejföllel, tejsavóval, vagy gézbe kötött túrót tettek rá.” (Délvidék, Szlovénia) „Az agyagot megvizezték, pépes lett, ruhadarabba fogták, s reggelig ráhelyezték. Ha nagyon le volt égve, szédült (napszúrás), a földbe is ásták az illetőt.” (Hajdúdorog, Magyarország)

„Egyszer a kislányunk magára öntötte a forró tejet. Gyorsan tojásfehérjét vertünk fel, s tettünk a lábára. Szaladtunk az orvoshoz, ő látta, hogy mennyire meg vagyunk ijedve. Kibontottam, és nevetett, azt kérdezte, hol van itt az a nagy baj, amiért bejöttek hozzám. Én magam is meglepődtem a változáson. Mondom: úgy lehet, ez a tojásfehérje, amit rátettünk, az segített.” (Magyarország)

„Égésre víz-víz-víz! Vagy hidegvizes lepedő, és nem olaj, nem zsíros kenőcs. Tíz percig. Ezt édesanyám azért tudta, mert ő felrobant egyszer. S orvoshoz vinni, ha súlyos, nem hozzányúlni.” (Szeged)

BERNÁD ILONA Férünk a bőrünkben?

GYÓGYÍTÓ HAGYOMÁNYUNK

Szilák Zoltán, Szalárd

Orbáncfű

Rovarcspészkor: „Petreszelyemlevelet összemorzsolni, és rögtön a darázs- vagy méhcsípésre tenni. Akkor nem dagad úgy fel.” (Nagyadorján) „Ecetes állottvizet borogatást tettünk a darázs-, szúnyog-, méhcsípésre.

Fölötte mindig volt egy száraz golycs, ami melegen tartotta.” (Szeged, Magyarország)

„Nagyapám a méh- vagy darázscsípésre gyorsan földből gyúrt egy kis galacsint vízzel, s azt rányomta.” (Gyergyóalfalu) „Ha megcsípett a méh,

az agyagot vagy a sarat ecettel megpuhították, s azt rátették. Nagyon jó volt, kiszívta a fájdalmat.” (Nagykanizsa, Magyarország)

Harapáskor: „Elmentem egy házhoz dolgozni. A hatalmas rotvájler elszakította a láncot, és a bal lábam izmainak kötegeit átharapta. Hát a harapás, az sem volt kellemes, de később... Tiszta veríték voltam,

mert amikor kötözték a rendelőben, mindig feltépték a sebet, és tettek bele egy csövet, mert állandóan levezett, nem gyógyult. Közben egy idős bácsi azt mondta, fiam, a régiék nem mentek minden orvoshoz. Minden kutyának van hosszabb szőre. Ebből vagy tíz szálat összeköt, leforrázza, tiszta kézzel megcsavarja, elhajtja félbe, s az alsó felét

belenyomja a lyukba. Amikor kezd begyógyulni, elkezd kifele jönni, szép lassan nyomja ki az egészet. Ezt tanácsolta. Én addig nem láttam ilyent, nem is hallottam. Így tudott begyógyulni az a makacs, mély sebem.” (Mohács, Magyarország)

Látjátok, Gyerekek, milyen gyógyító bölcsességet takar a közmondás: *Kutyaharapást szőrével!*

Ti hogy hívjátok, mire használjátok?

Áprilisi megfajtás: A gyermekláncfű pitypang, pongyola, béka~, kacs~, papaty~, lánc~, zsisbavirág, pimpam, barátfej, láncfű, bimbófű, buborékfű, éjjelilámpa, kutyatej, pimparé. Teája étvágygerjesztő, emésztésjavító, gyulladáscsökkentő, vizelethajtó, vértisztító. Reuma elleni borogatáshoz, levelét salátának, virágát mézpótlóként használják. **Nyertesek:** Lukács Attila, Felsőcsernáton; Moarcăș Ana, Keresztvár; Szőcs Edina, Nagyszalonta; Kató Csengele, Négyfalu.

FODOR SÁNDOR

FÜLÖPKE BESZÁMOLÓI

Részletek

Egyik délután megérkezett hozzánk Béla bácsi és Anci néni Szatmárról. Autóval jöttek, a húgomnak járóbabát hoztak, nekem pedig focilabdát, melynek segítségével még aznap bevertem két ablakot, mielőtt leszállt volna az est.

Ennek láttán jó szüleim nem is ellenkeztek tovább, pedig nem akartak elengedni Béla bácsiékkal a tenger partjára nyaralás végett, mivelhogy nem érdemlem meg. Azt mondták Béla bácsinak, vigyen, ha akar, mert addig itthon legalább csend lesz és nyugalom.

A tenger partja a tenger mellett terül el, és homokból készült, mindnyájunk nagy öröme. Már sokan nyaraltak a homokos tengerparton, amikor odaértünk: hazánk lakói és külföldiek. Más nem is volt. A külföldiek külföldiül beszélnek, és huszonöt lejtért árulják a kék, valamint a lila szemüveget. Béla bácsi egy kékett vett. Anci néni két lilát. Azért kettőt, mert az elsőnél senki sem figyelmeztetett bennünket arra, hogy a külföldi lila szemüveg ráülésre törik, így hát nyugodtan ráültem. A második lila szemüveg sikeres megvásárlása után Anci néni és Béla bácsi azt mondták, hogy most egy kis napozás következik, utána pedig lubickolás a tenger vizében.

A tízperces napozás nem volt kellemes. Jó nagybátyám és nagynéném kétfelől fogta mind a két kezemet, így kellett feküdnöm a pokrócon öt percig hason, öt percig pedig háton, cselekvés kizárva.

Fő, hogy eltelt. Utána kézen fogva beszaladtunk a tenger hullámos vizébe, amely akkor éppen sima volt. Derékig álltunk a vízben, és paszkoltunk, lubickoltunk, amiből kifolyólag el kellett engednünk egymás kezét. Igen sokan voltak körülöttünk, és mindenki örvendezett, lubickolt. Én kutyaúszással haladtam a tengerben, de nem sokáig, mert egyszer csak visítást hallottam. Anci néni visibálta, hogy Fülöpke, drága, hol vagy.

Már Béla bácsi is kiabálta, hogy hol vagy, Fülöp, lelkem gyermekem, és a jelenlevő bácsik és nénik is keresgélni kezdtek a tenger

vizeiben. Anci néni sírt. Mindenki keresett, kiabált, én is kiabáltam egy kicsit (nagyon jól-essett), közben az Anci néni háta mögé lopóztam, és megcsiklandoztam, mondván:

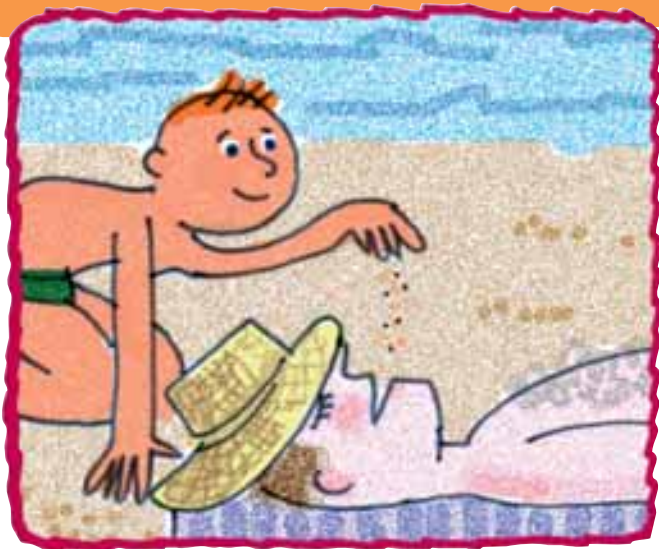
– Kutykurutty!

A tenger vize sós ízű, de keserű. Ezt akkor tudtam meg, amikor Anci néni ijedtében megfordult, és pofon vágott, engemet pedig elborított a tenger sűrű habja. Azon a helyen nekem éppen hasig ért a víz, de azért Béla bácsi kimentett belőle. És rákiabált Anci nénire, Anci néni vissza, és idegesek lettek. Olyan jóízűt veszekedtek azon, melyik szeret engemet jobban, hogy mindenki bennünket nézett, még az ideiglenesen köreinkben tartózkodó külföldiek is. Ezután kézen fogva visszatértünk a pokrócra, amely köré Béla bácsi négy pálcát szúrt le, és lepedőt feszített ki reájuk napszúrás ellen.

Béla bácsi nyomban elaludt. Anci néni féltő gonddal kérdezte, nem vagyok-e fáradt, mert ilyenkor minden jó gyerek jóízűt alszik a tenger partján, de énnekem még senki se mondta, hogy jó gyerek vagyok, lehet, ezért nem voltam se fáradt, se álmos. Úgy látszik, a jó gyerekek fáradékonyabbak. Azt mondtam, hogy amíg a jó gyermekek alusznak, én inkább ennék. Ez így is lett. Anci néni elengedte a kezemet, hogy szendvicset kenjen, nem sokat törődött velem, mivel látta, hogy nem fejtek ki tevékenységet.

Közben kiderült, hogy a tengerpart homokját horkolás ellen is eredményesen használhatjuk. Közvetlenül mellettünk szőrös mellű bácsi szundikált, és olyan hangerővel horkolt, mint

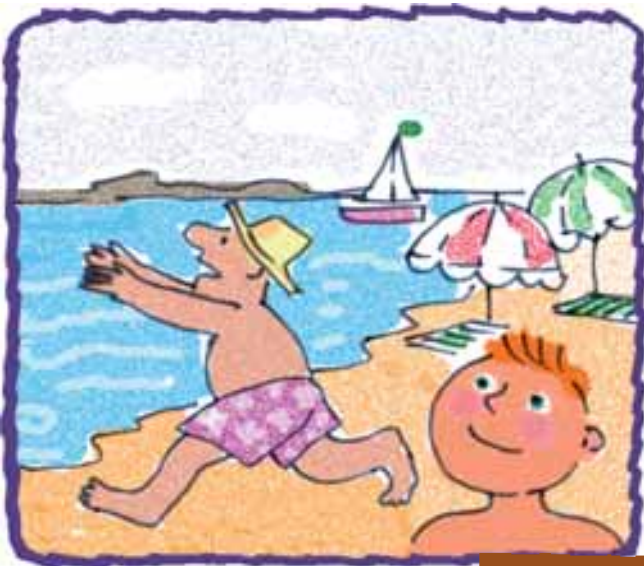

egy igazi trombita. Ezt a horkolást hanyatt fekve végezte, és a szája tátva volt. Felmarkoltam egy kis homokot, kinyújtottam a karomat, és a homokot szép lassan eregetni kezdtem a szőrös mellű bácsi szájába, belé, de csak apránként, nehogy felriadjon, és meg találjon ijedni. Nem is volt szükség az egész felmarkolt homokmennyiségre, még a fele se volt benn, a horkolás váratlanul abbamaradt. Nyomban visszakaptam a kezemet. A bácsi felugrott, köpködött, majd kiabálni kezdett, és megfenyegette a közelben labdázókat. Nem tudom, mit kiabált, mert külföldi nyelven beszélt, de azt láttam, hogy nagyon haragszik, azután besietett a tenger vizébe, gondolom, gargalizált. Másnap ezt írtam haza:

Kedves jó szüleim,

Jól vagyok, melyekhez hasonlókat. Majd viszek édesapámnak orvosságot horkolás ellen. Egyetlen nejlonzacskóba annyi elfér, hogy akár 1 évig is bőségesen elegendő. Szeretettel,

FÜLÖPKE

MÜLLER KATI rajzai

Pünkösdi szombatján emberek százait láttuk Csíksomlyó felé vándorolni. Mi is csatlakoztunk a tömeghez. Hamar odaértünk a templomhoz. Sajnos a Mária-szoborhoz nem tudtunk eljutni, hát elindultunk a hegyre. Egy forrásnál borvizet ittunk. Apukám és én a meredek Jézus-hágón mentünk. Útközben sok mozgássérülttel találkoztunk. A kápolnában a remete papbácsinak kérést írtam. A mise nagyon hosszú volt. A templomnál nagymamám rózsafüzért vett nekem és a testvéremnek. Meg is áldották.

Sólyom Gellért, Gyergyószentmiklós

Potyó Éva,
Csíkkozmás

Kubinyi Regina
Alexandra,
Szatmárnémeti

Egyszer a Hold és a csillagok összevesztek azon, hogy ki a legfontosabb.

– Este nélkülem nem látnának az emberek! – mondta a Hold.

– De nélkülünk nem lenne a Göncölszékér – válaszolták a csillagok.

– Döntsétek el, hogy ki fontosabb az embereknek – mondta a Nap.

A csillagok és a Hold elismerte, hogy a Nap a legfontosabb, mert nélküle nem látnának az emberek, és meg is fagynának.

– Döntöttünk – mondták reggel a Napnak. – Te vagy a legfontosabb!

Azóta nagyon jó barátok, és váltogatják egymást: a Nap világít nappal, a Hold és a csillagok pedig egyszerre jönnek fel este az égre.

Gyulai Anikó, Szilágysámson

Vonház Réka, Szaniszló

Egy délután láttam, hogy mama egy nagy üstben valamit kavar. Szappant főzött.

– Régen ezzel mosakodtunk – mesélte mama.

– És miből készült? – kérdeztem.

– Zsíról és zsiradékól. Össze kell főzni marószódával. Ha kész, egy ládába tesszük, amit vászonnal bélelünk ki. Amikor kihűlt, felvágjuk.

– Érdekes! – mondtam, és segítettem kavargatni.

Bódiss Boglárka,
Margitta

Nuber Krisztina, Balánbánya

Tánki László, Érkörtvélyes

Szerelem, szerelem,
Ó, te gonosz szerelem!
Szívnek erős érzelme,
Rózsaszín a világ, ha élsz vele.

Lehet, hogy nem szeret,
Lehet, hogy el sem éred.
De az is megtörténhet,
Hogy egész életedben szeretheted.

Daróczi Jakab, Nagyvárad

Sötét éjszaka minden olyan csendes,
nincs a sötétben semmi veszedelmes.
Kis nyuszik, kis sünik,
a mormota, a gyík,
medvék és rókák
titkukat elmondják.
De miért lesz sötét?
Mi miért nem láthatjuk őket:
kis rókákat, kis süniket?
Azért, mert hoznánk a puskánkat,
állatkertbe zárnánk a kis állatkákat.
Mindenből csak hasznót húznánk,
az ő szívükre nem is gondolnánk.
Sötét éjszaka összegyűl a sok kis állatka.
Vidám történeteket mesélnek,
és csendesen nevetnek.

Juhász Kincső, Csíkszereda

Egyszer volt, hol nem volt,
Magyarország határain túl,
még az Európai Unión is túl,
élt egy bolondos herceg.
Benjáminnak hívták. Olvasta
az újságban, hogy a Notre
Dame-i toronyban fogva tar-
tanak egy királylányt, Eszter
a neve. Küldött is gyorsan egy e-mailt a lová-
nak, hogy találkozzanak az utcasarkon. El is
indultak, vágattak 77 napon, 77 országon át.
Végül elérték a toronyhoz. A herceg becsen-
getett a 77. kaputelefonon, és felszaladt 77 lép-
csőn 77 másodperc alatt. Megmentette Esztert,
és boldogan éltek 77 esztendőn keresztül.

Balogh Benjám, Brassó

Zágoni Nóra, Dés

Itt ez a szép fa,
Magányosan áll,
Párt a kis szegényke
Ma már nem talál.

Telnek az évek,
Türelmesen áll,
Csodás napra virrad,
És zúgni kezd a táj.

**Kémenes Anna,
Kézdivásárhely**

Kovács Alpár, Zabola

E lapszám támogatói:

Címlap: Kószabósza Fekete-Afrikában

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő, MÜLLER KATI képszerkesztő. Arculatterv: KÖNCZEY ELEMÉR. A szerkesztőség postacíme: 400446 Cluj, Str. L. Rebreanu, nr. 58./28., C.P.137. Telefon/fax: 0264/418001. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: naps.sziv@napsugar.ro Honlapszerkesztő: KOMÁROMY LÁSZLÓ; www.napsugar.ro A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001 B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622 Készült a kolozsvári TIPO OFFSET Kft. Nyomdájában. ISSN 1221-7751

Maszat Művész KIÁLLÍTÁS

minden hónap legszebb rajzaiból

Száva Katalin, Székelyudvarhely

Hütter Vince, Szatmárnémeti

Vidám vakációt,
szép nyarat
kívánunk!

Mares Eszter, Szatmárnémeti

Bíró Beáta, Kézdivásárhely

Pölhe Tamás, Szabadka